

Komandi partur
Komandi og seinasti partur í saltfiskarøðini
er um salt, framleiðslu og pink, sum øll
ræddust.

Framsýningarøkið. Úr skjalasavninum hjá Rasmus á Háskúlanum

stabbamynd, ið sýndi vøksturin av klippfiski til Spania seinastu 30 árin. Dentur varð lagdur á, at føroyingar einans nýttu spanskt salt til klippfiskin. Eisini vóru myndir úr Føroyum.

Fram við veggnum stóðu sýningarskáp úr glasi við klippfiski úr bankatoski, suðurlandstoski og longu. Eisini var føroyski tjóðbúin, prýði, modell av slupp og ein stórir toskur, sum hevði verið á Zoologisk Museum. Á eini oyggj mitt á gólvinum eitt sindur burtur frá var framsýning við ulla-vørum. Frammanfyri básin stóð eitt átta-mannafar við árum segli, fiski og grinda-reiðskapi.

Frálíkur klippfiskadøgurði

Herluf B. Thomsen skipaði fyri móttøku fyri sponsku fjølmiðlunum. Hann var vertur við ein døgurða fyri teir, har borðreitt var við føroyskum klippfiski, donskum øli og sponskum víni.

Eisini varð ein føroyskur filmur vístur, sum m.a. vísti handfaringina av fiskinum frá tí, hann var veiddur, og til hann verður avskipaður. Her telur eisini, at nýtt varð spanskt salt. Hesin forvitnisligi filmur er til enn í Danmark. Hann átti at komið aftur til Føroya.

Føroyatiðindi hevði 31. august tíðindi frá sponsku pressuni. Har verður látið ógvuliga væl at.

Her skal bara endurtakast byrjanin til ummælið í La Publicidad:

En Klippfiskelunch udøver visselig ikke nogen større Tiltrækning paa dem, der ynder de store officielle Banketter med deres Etikette og sammensatte Menuer, men nok paa dem, der sætter mere pris paa Selskabet og Nyheden end paa tunge Grøntsager og fede Fisk.

Var end den Kreds lille, som var indbudt til en Klippfiske Lunch, saa var den desto mere udsøgt, og de som deltog vil i lange Tider kunne forsikre, at herligere Maaltid, har de ikke nydt i deres Liv.

Seinni vórðu heiðursmerki latin, og av 68 framsýnarum úr danska ríkinum, var tað bara føroyski saltfiskurin, sum fekk 1. premiu.

Frásøgnin hjá skrivaranum í fiskimannafelagnum

Ein av luttakarunum í føroyska ferðalagnum var skrivarin í Føroya Fiskimannafelag, Rasmus á Háskúlanum. Hann skrivaði drúgvu dagbók á ferðini, og er hon ein áhuga-

verd frásøgn. Saman við dagbókini hevði hann eisini prentað tilfar frá ferðini við myndum, sum er eitt áhugavert ískoyti til frágreiðingina. Hon var prentað í FF-blaðnum í 2002.

Absalon Joensen, kendur prestur úr Klaksvík, var eisini staddur í Barcelona. Hann skipaði fyri vitjanum hjá fiskakeyp-arum, har Rasmus var við.

Ein vitjan var til fiskakeypmannin Heredia í Barcelona.

Her er bara pláss fyri einum lítlum parti av hesi frásøgn hjá Rasmussi:

Vit hittu mann, ið talaði enskt mál og tóktist hann sera fegin um at koma á tal við okkum, tá hann hoyrði, at vit vóru frá Føroyum. Men tá til stykkis kom var tað mest fyri at geva okkum eina ábreiðslu fyri eina fiskalast, hann hevði fingið í fjør, og sum hann hevði havt nógv stríð av, tí at hesin fiskurin ikki svaraði til tað, hann hevði keypt hann fyri. Hann loysti so av og legði alla skuldina á vrakarainstitutiðina í Føroyum. Vrakarainstitutiðin í Føroyum nyttaði púrt einki, segði Heredia. Eingin kundi líta á hana. Hann hevði keypt turran prima fisk frá Føroyum og fingið bleytan hálv- og heilrotnan fisk. Hann hevði klagast til "the government" gjøgnum uttanríkis-ráðið.

Hann sissaðist tá nakað, og fór at vísa okkum sítt virksema. Eisini hevði hesin maður stórt lagur av fiski. Her var íslendskur, norskur og føroyskt fangaður fiskur, sum var íslendskt virkaður, men ikki ein stertur av sonnum føroyskum fiski.

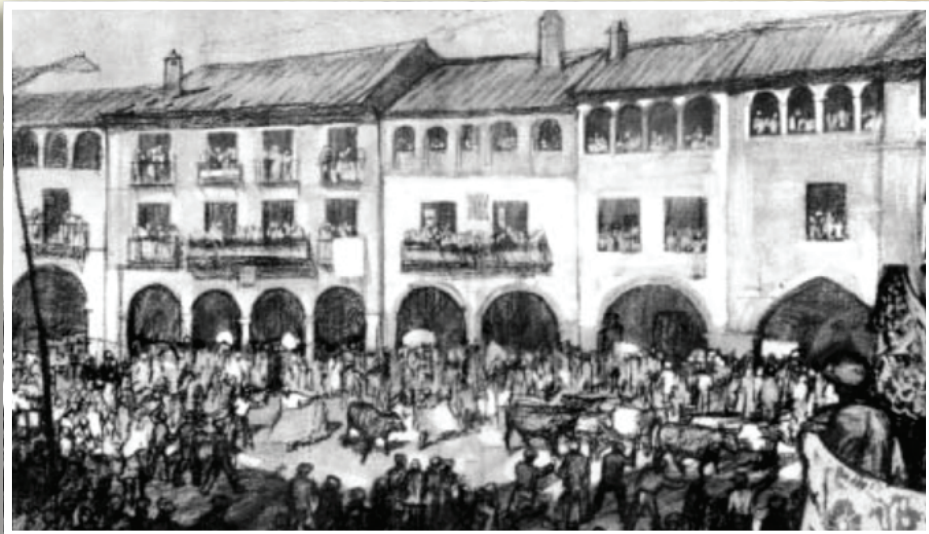
Heredia segði nú, at hann fegin vildi hava føroyskan fisk, tí hann visti at hann var góður. Honum dámdi best hvítan tjúkk-an væl turkaðan fisk.

Heredia endaði við at minna okkum um, hvussu týdningarmikið tað var fyri føroyskan fiskahandil við Spanialand, at okkara vrakarainstitutið var álítandi, og hann bendi á hvussu íslendingar vóru fyrirreikaðir.

Hetta helt Heredia vera góða fyriskipan og ráddi hann okkum føroyingum at gera nakað líknandi.

Munur á føroyskum og norskum fiski

Um eftirmiddagin skuldu allir danir, ið vildu, mæta upp við hitt danska húsið á

Millum framsýningarnar var eisini ein av eini gamlari spanskari bygd

framsýningini. Vit, nakrir føroyingar, ein teirra Gudmund Mortensen, fóru við sporvogninum frammanundan, meðan meginparturin kom við bilum aftaná. Tá vit høvdu gingið eina tíð har og hugt at ymsum húsum, funnu vit endaliga hitt danska húsið. Tað er eitt fýrakantað reyðmálað hús. Tað einasta, ið eyðkennur tað sum danskt, er Chr. X á skjöldrinum og hitt danska splittflaggið frammanfyri.

Samanbera vit hin føroyska fiskin við hin norska á framsýningini, so var tað eyðsýnt fyri øllum, ið nakað skil hava á klippfiski, at hin norski fiskurin var nógv verri enn tann føroyski. Hann var eisini undir glasi, so har gekk eingin roykur av honum, men fyri gløggum eyga sá tað út, sum hann var spiltur. Her vistu norðmenn seg at vera snildari framsýnarar enn føroyingar. Meðan hin føroyski fiskurin lá frammi fyri fullum dagsljósi, var hin norski lagdur í skugga, har dagsljósið var dapurt. Síðan var á snildisligan hátt varpað elektriskt síðuljós yvir hann soleiðis, at hann beyð sær nógv betur fram (serliga fyri ókønum eygum) enn hann í royndum var.

Norðmenn sýndu eisini fram mong sløg av fiski: 1) Vanligan leysan klippfisk 2) klippfisk í køssum, bæði í trækassum berum og við zinki innan. Síðan var 3) fiskur sundurskorin í blikkdósum og 4) turrur ráskorin fiskur.

Vitjan á fiskamarknaðin

Um morgunin kl. 900 fóru vit á fiskamarknaðin. Har var hópur av makrelfiskum og sildafiskum, men hummara og stórar rækjur var eisini nógv av. Skelfiskur, øða og kræklingur treyt heldur ikki. Men merkiligast av øllum tóktist mær, at her var seldur hópur av smáum høguslokki til matna - tað var ekult at síggja. Tó segði Absalon Joensen okkum seinni, at spaniolar vóru so hendinga dugnaligir til matgerðar, at teir fingi alt. Her var hjartað, livur, ja, eggvøllur (helst rogn) at selja hvørt fyri seg.

Dúgvur høvdu teir livandi í búrum. Tær vóru dripnar, royttar og parteraðar um tað kravdist, áður enn tær vóru seldar.

Tað, sum mátti vera mest umráðandi fyri okkum, var sjálvsagt at síggja, hvussu klippfiskurin var seldur her, og hvat hann kostaði honum, ið eta skuldi.

Klippfiskasølan var ikki stórfingin ímóti øllum hinum; men tó var hann at fáa allastaðni. Har hekk heilur fiskur, har hekk sundurálaður fiskur. Har lógu ugg-

ar, tjúkkar og sporl hvørt sær og var ymiskur prísur á øllum eisini. Eisini stóð sundurskorin klippfiskur á bloti til sølu.

Tað kann skoytast uppí, at Rasmus hevði eisini atfinningar at føroysku luttøkuni, men tað man ikki hava verið so galið kortini, tá ið teir kundu fáa 1. premiu.

Landaskaði at selja íslendingum fiskin

Eitt lítið brot afturat um saltfiskasøgu, og hetta er í samband við íslendingar. Føroyatiðindi skrivaði í 1933:

Den færøske Klipfisk har vundet stærkt Terræng paa det spanske Marked. Den Kunde kreds, der udtrykkeligt ønsker vor Klipfisk er vokset betydeligt. Særligt gælder dette for Barcelon markedet, hvor den færøske Klipfisk er ved at fortrænge den islandske.

Men vandi er í allari vælferð. Hann var, at føroysk skip landaðu í Íslandi.

Føroyatiðindi ávarar um, at "det i alvorligste Forstand kan blive en landsskadelig Handling at sælge Fiskene deroppe." Hildið var, at tann høgi prisurin í Íslandi kundi gerast ein lótuvinningur.

Løsenet må herefter være: Al færøsk Kuttersalfisk hjem til Færøerne, virket her og solgt direkte til det spanske Marked paa en saadan Maade, at Køberne ikke kan være i tvivl om Produktets Oprindelse.

Herluf B. Thomsen var ein høvuðs-fyriskipari fyri føroysku luttøkuni á heimsframsýningini í 1929